5 Juli 1945 Nummer 51

MEDEDELINGEN

VAN C.B.-L.O.

Landelijke Organisatie voor hulp aan Onderduikers

Adres Redactie en Administratie: Westermarkt 2 (1e Et), Amsterdam Tel. 44566 - Abonnementsprijs f 1.25 per kwartaal. Losse nummers 10 ct.
REDACTIE: Mr. A. J. Meyer, Drs. D. Mulder, T. van Vliet

WE GAAN DOOR!

We lezen vandaag in de kranten en het is verduidelijkt door foto's, wat er met onze mensen in Duitsland is gebeurd.

Men probeert het te beschrijven, maar het is niet te beschrijven. We wisten wel, dat het erg was, maar dat het zo erg was hadden we toch nooit kunnen denken. De Nazi's hebben onze mensen niet gedood, ook niet vermoord, maar ze hebben hun sadisme botgevierd aan deze mensen. Dat is nog veel erger.....

En nu kan men al deze dingen gaan schrijven op rekening van de Duitse mentaliteit en zichzelf dan ver verheven achten boven deze mentaliteit. Maar dat is niet waar. De N.S.B.-ers hier en de Nazi-Duitsers daar zijn geen mensen van een bijzonder slecht „ras". Hier ziet men de wetten van het revolutionaire beginsel. De vreselijke vruchten en we huiveren.

Men haat de Duitser, men haat de N.S.B.-er, men haat de zwarte handelaar, de collaborateur, maar morgen, als het uitkomt, haat men niet meer en gaat weer over tot de orde van de dag.

Door haat tegen personen heeft men nog nooit iets blijvends bereikt. De L.O. in 't bijzonder en de illegaliteit in 't algemeen is niet opgekomen uit haat tegen de Duitsers en N.S.B.-ers, neen maar uit haat tegen het Nationaal-Socialisme, uit haat tegen het revolutionaire beginsel.

Veel mensen kunnen niet haten, omdat ze niet liefhebben. Wij haten met een bittere haat omdat wij het recht, de vrijheid, de Wet Gods liefhebben. Omdat wij God liefhebben en om Gods wil onze kinderen, ons volk. Wij haten omdat wij liefhebben en daarom was onze haat zo intens en de actie uit die Liefde en haat voorgekomen zo geweldig onverbrekelijk.

Wij gaan door. We mogen niet naar huis gaan. Ons werk is nog niet afgelopen. Wij willen aan alle Nederlanders zeggen, waarom onze jongens en meisjes zich bij honderden hebben opgeofferd. Hun bloed roept tot actie van Liefde en haat. Wij hebben lief de geestelijke goederen, die God ons meer dan enig land gegeven heeft. Wij haten elk revolutionnair gedoe met een bittere haat. Wij willen, dat er recht geschiedt. De oorlogsmisdadigers in de ruimste zin, moeten gevonnist worden, naar het strengste recht. Wij eisen dat, omdat wij om Gods wil het recht liefhebben en het onrecht haten.

Jongens en meisjes, werk door in sterke liefde en haat. Haat alle revolutionnaire actie, heb lief en stimuleer met een sterke opbruisende liefde, die idiele goederen, waarvoor honderden jongens en meisjes het leven gaven.

FRITS DE ZWERVER.

Kort verslag van de vergaderingen van de Sociale en Zuiveringssecties der G.A.C. gehouden op 4 Juli 1945

Aangezien de G.A.C. een veel te groot lichaam is geworden, om snel te kunnen besluiten, is besloten de te behandelen onderwerpen in diverse secties af te werken. De betr. secties zijn de volgende:

een voor sociale-, een voor zuiverings- en een voor Indische aangelegenheden.

Wat niet onder een van deze drie secties resorteert, zal worden afgedaan door het Bureau der G.A.C. De grote vergadering zal slechts om de 3 à 4 weken bijeenkomen, tenzij belangrijke principiële agendapunten te behandelen zijn.

Zowel de sociale als de zuiveringssectie heeft op 4 Juli 1945 vergaderd. In de Sociale Sectie is medegedeeld, dat de door de G.A.C. ingestelde commissie, die is aangewezen om met de departementen te gaan spreken over de afbakening van het werkterrein tussen C.B.V.O., N.V.H., Stichting en HARK nog niet in audiëntie is ontvangen. (Waarschijnlijk zal dit plaats hebben op Maandag 9 Juli).

Uitvoerig wordt gesproken over de rechtspositie van de statenloze slachtoffers van het fascisme, zulks naar aanleiding van het binnenkomen van het Manifest van het Verbond, dat zich hiermede bezighoudt.

Vele statenlozen zijn thans ondergebracht in kampen; besloten wordt een onderzoek in te stellen in deze kampen en zo nodig den Minister van Justitie deze aangelegenheid voor te leggen en onze wensen kenbaar te maken.

In de Sectie Zuivering is o.m. medegedeeld, dat door de Regering aan de leiding van de Spoorwegen is toegestaan de zuivering van het bedrijf in eigen handen te nemen. De sectie maakt hiertegen ernstig bezwaar en zal hierover aan de Regering schrijven. Bij de nieuwe regeling der zuivering speciaal wat betreft de burgemeesters zijn aan de Commissarissen der Koningin grote bevoegdheden toegekend. Door het feit, dat de Commissarissen zelf dringend gezuiverd moeten worden, komt er van de zuivering in de betr. provincie niet bijster veel terecht.

Aan de Regering zal worden medegedeeld, dat de Commissarissen der Koningin naar mening der G.A.C. aan de hoogste eisen, speciaal wat betreft de betrouwbaarheid, zullen moeten voldoen.

Er zal tevens bij Regering op worden aangedrongen, dat bij de toekomstige herbenoemingen zal worden gelet op de capaciteiten van de eventueel te herbenoemen burgemeesters, zodat zij kunnen worden vervangen door anderen, wanneer zij niet de capaciteiten bezitten voor de betreffende functie, ook al is er op hun betrouwbaarheid niets aan te merken.

C. B.

*

Wat wil „Volksherstel"?

Ons illegale werk met al zijn risico's en zorgen, met al zijn spanningen en tegenslagen, maar toch ook met zijn vele rijke ervaringen en met zijn geheel eigen bekoring is voorbij. Maar wat niet voorbij is, dat is de ellende, die ons illegale werk in bezettingstijd noodzakelijk maakte, dat is het leed, dat door den vijand over tienduizenden van onze medeburgers en medestrijders is gebracht. Veel van dit leed is onherstelbaar. Waar vuurpeloton en concentratiekamp onze rijen dunden, staan wij machtelooos; wij kunnen alleen de materiele zorgen van de nabestaanden misschien verlichten, maar God alleen kan hier berusting en vertroosting schenken. Gelukkig blijft er, buiten het werk van de „Stichting", nog een rijk en ruim arbeidsveld voor ons over. Mag ik daarover eens een paar dingen zeggen?

Dan wil ik het niet hebben over het N.V.H. in zijn geheel, maar over „Volksherstel Amsterdam", enerzijds omdat deze stichting in het groot geheel van N.V.H. een veelszins aparte plaats inneemt, anderzijds om de zeer nuchtere reden, dat alleen de inrichting en opzet van „Volksherstel Amsterdamà mij wat meer van nabij bekend is. Meermalen is als slagzin deze leuze geponeerd: „Volksherstel geeft hulp aan allen, Volksherstel vraagt hulp van allen!" Als reclamezin misschien niet onaardig gevonden, maar daarom nog niet juist! Althans niet wat het eerste gedeelte betreft. Laten wij dat er bij onszelf en onze medewerkers, maar ook bij onze medeburgers maar goed inhameren: Volksherstel geeft *geen* hulp aan allen!

Nog zie ik het van verontwaardiging trillende gezicht van een van onze medewerkers, die me onlangs vertelde, hoe de vrouw van een N.S.B.-er zich bij zijn tafeltje vervoegde met de vraag waar zij haar geld kon krijgen, nu haar man op de Levantkade zat. Daar zou Volksherstel toch nu voor zorgen, beweerde ze, en ze meende het ook nog. „En dan moet je zo'n dame ook nog vriendelijk te woord staan", mopperde mijn illegale vriend.

Wanneer wij „Volksherstel" zien als een sluitsteen van ons illegale werk, komen wij op een juister spoor. Het lenigen van de nood der oorlogsslachtoffers, ziedaar in grote trekken wat wij beogen. Maar daar moet dadelijk een aanvulling bij. De uit Duitsland gerepatrieerde arbeider, die daar jaren lang goed gewerkt en goed gegeten heeft, mag *nooit* op gelijke voet worden behandeld met den uit de hel van Dachau of Buchenwalde ontsnapten politieken gevangenen. Het was zeer te betreuren, maar niet altijd te voorkomen, dat in de eerste roezige weken, toen allerwege nog gezocht werd naar de juiste vormen en de juiste wegen, niet altijd de nodige selectie kon worden toegepast. Wij stellen er echter een eer in hier openlijk te formulieren, niet alleen als een theoretische leuze, maar ook als een richtsnoer voor de practijk: *Volksherstel geeft voorrang aan politieke gevangenen.*

Prachtig, zegt zijn geduldige lezer, maar aan een voorrangskaartje tot het luchtledige hebben we weinig. Wat is nu de daadwerkelijke hulp, die op 't ogenblik door Volksherstel kan worden geboden? Dan raakt U aan het hart van de kwestie en harten zijn altijd tere punten, maar hier wel in het bijzonder. Mag ik er eerst even aan herinneren, dat het gehele apparaat moest worden opgebouwd in illegale tijd, door illegale mensen, die al overbelast waren, met illegale middelen en een bijna volslagen gebrek aan communicatie. Erger nog was het feit, dat we moesten gaan draaien na vijf jaar bezetting (lees: plundering). Geen kleding, geen schoeisel, geen huizen, geen baby-uitrustingen, geen fietsbanden, geen auto's, geen..... vult U het lijstje zelf maar verder aan. Beseft U iets van de bijna onoverkomelijke moeilijkheden, waarmee „Volksherstel" iedere dag te worstelen heeft?

Vergeet U ook niet, dat van de eerst dag af, dus nog vóór de medewerkers voldoende op hun taak waren ingeschoten, het publiek de gelegenheid heeft gehad zich op onze bureaux te vervoegen voor hulp en advies. En het heeft de weg weten te vinden ook, in de week van 11—16 Juni vervoegden zich alleen aan onze bijkantoren bijna 9000 bezoekers.

Na de moeilijkheden de mogelijkheden. Wat heeft „Volksherstel" in de 6 weken van zijn openlijke werkzaamheid nu zoal kunnen doen? Ik doe even een greep. Ruim 13.000 aanvragen voor kleding werden in behandeling genomen en daarop volgden reeds, in samenwerking met de distributie, 1500 toewijzingen; de eerste kledingwinkels zijn in de loop van deze week reeds bevoorraad (even een opmerking tussen twee haakjes) ook volkomen „legale" personen, kunnen in noodgevallen, alleen wanneer hun letter aan de beurt is, aan de bijkantoren een aanvrage voor kleding indienen. Ik ga verder. Meer dan 1000 repatrierenden zijn door onze bemiddeling aan gemeubileerde kamers geholpen, in 3550 gevallen is bemiddeling verleend tot het verkrijgen van een eigen woning. Aan financiele hulp is in deze luttele weken reeds *f* 22.000.— uitgekeerd Aan enkele honderden Joodse stadgenoten, die bij hun aankomst geen woning meer bleken te bezitten, is tijdelijk onderdak verleend in verschillende noodziekenhuizen. Ons informatiebureau naar vermiste personen heeft reeds velen kunnen helpen aan gegevens omtrent het verblijf van hun familieleden. In enkele gevallen is huishoudelijke hulp verstrekt aan gezinnen van oorlogsslachtoffers. Voor verzetslieden, die door de Duitse beulen zo werden gemarteld, dat ze geestelijk of lichamelijk gebroken zijn, is de gelegenheid geopend herstel te vinden in een gezonde omgeving, ver buiten het stadsrumoer.

Ik staak mijn opsomming. Mijn bedoeling was niet met een zekere voldaanheid U te gaan aantonen dat „Volksherstel" toch al zo veel gedaan heeft. Alle medewerkers van „Volksherstel" worstelen dagelijks met hun onmacht, zij houden het zichzelf en elkaar voortdurend voor, dat zij eigenlijk nog maar zo bitter weinig *kunnen* doen. Zij vragen U, hun illegale vrienden van vroeger en nu, alleen begrip voor de moeilijkheden, alsmede daadwerkelijke en morele steun. Bijna alle medewerkers van „Volksherstel" zijn uit de rijen der illegaliteit gerecruteerd. Maar omgekeerd zijn niet alle illegale werkers nog op de hoogte van het werk en het doel van „Volksherstel. Vooral tot de laatste categorie heb ik mij in dit artikeltje willen richten. Voorlopig bepalen wij ons alleen nog tot de vele stoffelijke nood, die gelenigd moeten worden, aan de culturele verheffing van ons volk door ontwikkeling en ontspanning kan pas ernstig worden gewerkt, wanneer in de ergste materiele behoeften is voorzien.

Maar voor die meer ideële zijde van ons werk zullen wij elkaar nog erg nodig hebben. Daarvoor de medewerking en het begrip van de gehele illegaliteit in te roepen was mede het doel van dit stukje.

J. A. v. B.

zuiveringsoverpeinzingen

Het gaat niet goed, maar wel verkeerd in ons kleine, vrije land.

Nauwelijks is de driekleur weer in top, pas hebben de kapers het onderspit gedolven, of het schip van staat is in een storm verzeild geraakt, die ons met schrik vervult.

Dreun de droomers wakker, die in het vooronder nog liggen te slapen, alsof er geen wolkje aan de lucht is. Dreun ze wakker en roep ze toe, dat het schip met man en muis staat te vergaan. De nood is groot.

Want wis en waarachtig, we gaan naar den kelder.

Tenzij Jona over boord gaat.

De zuivering kan men onderscheiden in twee phasen, de z.g. eerste en tweede phase. De eerste phase is die, waarin uitsluitend het militair gezag zuiveringsmaatregelen neemt, aangezien de burgeroverheid nog niet in staat is de zuivering ter hand te nemen.

De z.g. tweede phase treedt in, wanneer de tot zuiveren bevoegde burger-autoriteiten in bevrijd gebied in de gelegenheid zijn, zelfstandig tot het nemen van zuiveringsmaatregelen over te gaan.

In den allereersten overgangstijd zuivert uitsluitend het militair gezag, zij het in overleg met de betrouwbare burger-autoriteiten, zulks om misverstanden en gezagsverwarring te voorkomen (toel. op. zuiv. besl. pag. 2).

En misverstanden en gezagsverwarring zijn thans schering en inslag.

Ook bij de illegaliteit leidde de bezinning over haar plichten en bevoegdheden na den oorlog meestal tot conclusie, dat zij als zoodanig zoo spoedig mogelijk moest worden geliquideerd. Onjuist is het derhalve de illegaliteit een soort revolutiestempel op te drukken. Van een illegaal front, dat de politieke partijen zou doorbreken, zooals men in sommige kringen hoopte, wilde men in illegalen kring in doorsnee niet weten. Men wenschte in dit opzicht geen herhaling van wat zich in het buitenland had afgespeeld en wilde alles vermijden wat zou kunnen leiden tot een tegenstelling van legaliteit tegenover illegaliteit. Men was bang voor illegale bonzen en achtte het van allergrootste belang, dat — de illegaliteit zich niet door wild-west gedragingen buiten het gewone leven zou plaatsen, door als een gesloten front op te treden, maar dat de illegale werkers, individueel in de teruggekeerde normale verhoudingen ingeschakeld, nu niet meer hun leven, maar toch hun beste krachten zouden inzetten tot herstel van het, niet in het minst door hun daadwerkelijk verzet, vrijgevochten vaderland. En met name in Protestantsch christelijken kring, waar men de zaken gewend is niet allereerst van den practischen kant te bekijken, maar vooreerst principieel wil fundeeren en belichten, waar men van nature reeds eenigszins gereserveerd staat tegenover alles, wat van den normalen gang van zaken afwijkt, afkeerig als men is, van alles wat naar revolutie riekt, waar men bovendien, wat de praktijk betreft, plannen tot een revisie der politieke partijgroepeering koesterde, vooral in dezen kring had deze zienswijze diepen worstel.

Het is niet de eerste maal sedert het begin van den oorlog, dat de zaken geheel anders liepen, dan wij hadden verwacht. Zoo ook hier. Want thans blijkt het gevaar van een geheel anderen kant te komen en de waarschuwing voor een illigaal front is een slag in de lucht gebleken.

Allereerst is er het gevaar, dat men zich in de juist genoemde kringen in het nu eenmaal vastgestelde „Principe" heeft vastgebeten, zooals men zich eertijds vastbeet in het principe van het particulier initiatief en dit zoo lang uitwerkte tot een werklooze geen sneeuw meer mocht ruimen. En tastbaar is thans het gevaar van een front, waar wij in dagen van strijd nooit iets van bespeurden, maar welks vertegenwoordigers plotseling nu van alle kanten opdoemen ter verijdeling van degene, waarvoor zoovelen geleden hebben en gestorven zijn: Niet slechts een vrij, maar ook een zuiver Nederland. Bedenkelijk, zelfs beangstigend is het, hoe men zich in vooraanstaande kringen laatdunkend over zuiveringscommissies durft uit te laten, die toch elken toets der kritiek kunnen doorstaan en daartegenover zich niet schroomt in bescherming te nemen menschen, die, op verantwoordelijke posten gezeten, o ja, natuurlijk met honderd goede bedoelingen, laten we het maar ronduit zeggen, ons hebben verkocht en verraden.

Kransen leggen is prachtig, maar het is symbool. Dooden eeren is wat anders en wanneer het bij kransen leggen blijft, dan doet men beter de bloemetjes maar thuis te laten, want dan wordt dit heele holle bedrijf een schrikwekkende schande. Dan zijn niet wij, als illegaliteit, kinderen der revolutie, maar zij, die, al zien ze er nog zoo deftig uit, uit hun schuilhoeken gekropen, doen alsof Nederland deze vijf jaren van dood en ellende geslapen heeft en haar met bloed en tranen geschreven geschiedenis voor kennisgeving op hun bureau ministre kan worden neergelegd om dan over te gaan tot de orde van den dag. Dan zijn niet wij de revolutionairen, laten wij dit goed vaststellen, maar zij, die, hoewel misschien aanspraak makende op de traditie, in strijd handelen met de beste tradities van ons volk in vroeger eeuwen. En stukgebroken moet hier worden de gedachte als zou een doortastende zuivering in strijd zijn met de christelijke naastenliefde. Ongetwijfeld moet erkend worden, dat onze voorouders in de 16e eeuw de verhouding van het heilige land tot het aardsche vaderland niet altijd juist voor oogen heeft gestaan en daardoor verkeerde conclusies trokken. Kerk en staat zijn nu eenmaal van geheel verschillenden oorsprong en aard. Maar we kunnen toch wel zeggen, zonder in historisme te vervallen, dat God ons door de tijden heen, onder zijn bestuur, in een bepaalde aardsche samenleving heeft te zaam verbonden en door ons het leven te schenken en in het leven te laten, een dure roeping ten opzichte van die samenleving heeft geschonken, ook de roeping om het aardsche vaderland, dat niet heilig is, maar dat we wel als een der kostbaarste geschenken uit zijn hand ontvingen, met hand en tand te verdedigen tegen allen, die het willen belagen, hetzij van buitenaf, hetzij, wat misschien nog veel gevaarlijker is, van binnenuit.

We moeten in het bestuur naar de normale verhoudingen terug. Het is voor ons land een eerste voorwaarde om tot rust te komen. Maar voor alles zal er schoon schip moeten worden gemaakt. Onbegrijpelijk is het, dat men thans de zuivering gaat centraliseeren, zooals b.v. bij het departement van financiën, en gaat leggen in handen van het dienstvak zelf, zonder eenige garantie van onafhankelijkheid der zuiveringscommissies. In de pers heeft men kunnen lezen hoe tot nu toe b.v. alle in Noordholland ingestelde zuiveringscommissies werden samengesteld in meerderheid uit personen, die niet behooren tot het te zuiveren dienstvak zelf. Zoo behoort het ook, wil men de deur niet wagenwijd voor corruptie open zetten en het vertrouwen van het groote publiek niet ten eenenmale verliezen. Ook al hebben we deze vijf jaren veel meegemaakt, we zijn menschen gebleven, en daarom vatbaar voor allerlei invloeden. Hier schort iets aan de noodige zelfkennis, zoo niet erger.

De namen der leden voor de zuiveringscommissie voor de rechterlijke macht voor Noordholland en Utrecht b.v. zijn bijna zonder uitzondering voorgedragen door de illegaliteit en in elk geval door haar goedgekeurd. Wat zou men er van zeggen, wanneer de rechterlijke macht zelf een zuiveringscommissie ging samen stellen en dan nog wel bestaande uitsluitend of in meerderheid uit eigen kring? Zelfs de weldenkende leden van de rechterlijke macht zelf zouden dezen gang van zaken niet kunnen goedkeuren, omdat het vertrouwen van het Nederlandsche volk hiermede in hooge mate zou worden geschaad. En gaat men dan daarbij alles nog uit Den Haag regelen, dan heeft men hier een getimmerte, dat door en door „ondemocratisch" is en in de toekomst noodlottig zal blijken.

De zuivering behoort principieel tot den overgangstijd en niet tot de normale sfeer. Daarom moeten de burgerlijke autoriteiten en de insiders der te zuiveren dienstvakken, gebonden als zij zijn aan allerlei bestaande verhoudingen, voor het geven van een doorslaggevende stem bij het uitspreken van een zuiveringsoordeel, ten eenemale ongeschikt worden geacht.

Phase een is niet meer te redden. Maar wel zullen wij vast moeten houden aan:

1e. Decentralisatie in de zuivering, waar mogelijk. Nimmer overdracht van bevoegdheden aan een meer centrale commissie, maar wel omgekeerd;
2e. De meerderheid der zuiveringscommissie moet bestaan uit buitenstaanders van het te zuiveren dienstvak. De minderheid uit insiders voor allerlei technische gegevens. De eersten worden aangewezen door de illegaliteit, de laatsten door het te zuiveren dienstvak.
3e. De commissie moet de goedkeuring hebben van de gebundelde illegaliteit;
4e. de autoriteiten, die de staking, schorsing of het ontslag hebben uit te spreken, mogen van het advies van de zuiveringscommissie niet afwijken, dan bij een met redenen omkleed besluit.

We gaan thans met een vaart den berg af.

Ons schip van staat verkeert in nood.

Snelheid, onverzettelijkheid en vastberadenheid zullen in de plaats moeten komen voor alle halfslachtigheid en lamlendigheid.

Jona moet over boord.

Maar een Jona zonder roeping, van wien we God bidden, dat hij nooit meer op het drooge komt, maar in de diepste zeeën wordt gesmoord.

H. JONG.
(Jan Peters).

Henk Dienske

Er zijn in dezen oorlog mannen gevallen, wier namen niet spoedig vergeten zullen worden. Met die namen blijft het verzet tegen den overweldiger verbonden.

Zal de herinnering aan deze mannen geen holle phrase worden, dan zal bekend moeten blijven, wat zij gedaan hebben en waarom zij vielen.

Daarom voldoe ik gaarne aan het verzoek van de Redactie om iets te vertellen van Dienske's werk.

Dat dateert van den gruwelijken duitschen bomaanval op Rotterdam.

Als officier in het Nederlandsche leger heeft hij zich bij de Maasstad onderscheiden doo zijn moedig optreden in de hachelijke dagen van 1940. Toen hij na de capitulatie thuiskwam, legde hij zijn officierskleeren af, maar begon onmiddellijk met een moeizaam, gevaarlijk pionierswerk als soldaat aan het verzetsfront.

Wie met de illegaliteit kennis maakte in de latere jaren van den oorlog, toen zij een geduchte en geraffineerde machine werd, een wapen, waarvoor menige SD'er vreesde, kent nog in de verte niet de eerste schreden van het verzetswerk, zooals het in 1940 van ons geëischt werd.

Dienske heeft die eerste schreden gemaakt.

Door onvermoeid reizen en trekken, door eindelooze, dikwijls nachtelijke besprekingen, heeft hij een staf van menschen om zich heen vergaderd, die als toegewijde, trouwe werkers voor de nationale zaak zich gegeven hebben.

Een zeer belangrijke plaats heeft hij ingenomen bij het schoolverzet. Onvermoeid heeft hij de besturen wakker geroepen om eendrachtig zich te verweren tegen de uitsluiting van de joodsche kinderen, tegen het benoemingsvoorschrift.

Maar het schoolverzet was bij lange na niet zijn eenige bezigheid. Wat heeft de verzorging van de onderduikers aan hem te danken?

Onvermoeibaar in het vinden van bronnen, die rijkelijk geld opleverden; onvermoeibaar in het vinden van plaatsen voor duikers; onvermoeibaar in het verkassen van de eene plaats naar de andere.

En ondertusschen werden tal van piloten, op alle mogelijke plaatsen in ons land neergekomen, door hem besteld en doorgezonden; tienduizenden bonkaarten gingen aan het begin van elke periode door zijn handen en in de illegale pers sprak hij een organisatorisch woordje mee.

Het is bij het overzien van al dit werk haast onbegrijpelijk, hoe hij zoo lang dit werk heeft kunnen volhouden.

Dat kon in dien tijd allereerst, omdat het aantal medewerkers veel kleiner was. Wie aan de illegaliteit toen meewerkte, zat min of meer in alle onderdeelen.

Den last van die eerste periode heeft Dienske blijmoedig gedragen. Met een ongebroken opgewektheid, altijd dezelfde. Dienske met zijn twee tasschen. Wat hebben die tasschen ons vaak bezorgd gemaakt. Daar zat letterlijk van alles in. En hij was niet te bewegen om ze thuis te laten. Nog den dag, dat hij door listige opzet gegrepen werd, vroeg ik hem 's morgens: Heb je die vandaag allebei noodig? Laat er toch één hier staan. Maar neen, voor de verschillende besprekingen had hij alles noodig. Ze gingen mee. Zoodoende was Dienske een uitermate kwetsbare figuur geworden.

Dat wist hij.

En hij heeft in den lateren tijd, toen de Nazi-terreur al feller den kop opstak, de noodzakelijkheid van andere wegen ook toegegeven. Anderen hebben het in die richting geleid. Hij bleef aan den kop persoonlijk leiden. Met inzet van alle krachten.

Ook toen hij gezocht werd; toen zijn naam in de dossiers van de SD voorkwam. Was het eerst de naam: Henk, die allerlei deuren opende; in de volgende periode was de naam: de Ridder de sleutel, die wonderwel hielp.

Was Dienske dan zoo'n vuurvreter? Had hij iets van een dollen draver, die tot elken prijs vechten wilde?

Allerminst. Een rustige kerel, gemakkelijk in den omgang, eigenlijk iemand, die niet opviel. Maar aangegrepen door den smaad, dien de overmachtige geweldenaar ons volk aandeed. Van dat oogenblik is Dienske opgestaan. Eenvoudig. Zoo als hij was. Door zijn kinderlijk geloof sterk, onbuigzaam. Dienske beroemde er zich niet op, dat zijn verzet principieel verankerd lag in zijn overtuiging. Hij gaf zich en hij gaf zich geheel. Van de gevaren, die dreigden, was hij zich zeer wel bewust.

Dat bleek wel, toen hij gegrepen werd. Hij wist te goed, dat er op hem geloerd was. Ontkennen baatte niet. Hij heeft het ook niet gedaan. Hij presenteerde zich..... als officier. Dat is hij al de jaren van het verzet gebleven: Officier Dienske! Als officier is hij getrokken van de Weteringschans naar Vucht en vandaar in September '44 naar Oranienburg. Eén van mijn familieleden heeft hem daar vaak ontmoet, als de gevangenen bij duizenden op appèl stonden, elken dag urenlang. 's Morgens, 's middags telkens drie uur. Maar Dienske was nooit uit zijn humeur, nooit verslagen. Hij vocht door.

Op de koude appèlplaatsen stonden zij met de ruggen tegen elkaar, langzaam tegen elkaar aanwiegend om samen warm te blijven. En Dienske zong psalmen, met allen die zingen konden. Met de Roomsch-Katholieken, die hun gebeden overluid opzegden. Nog voerde hij den troep aan, moedig in verzet. Totdat zijn kracht gesloopt werd en hij in een der kampen door ziekte, uitputting of wat ook, overleed. Van de laatste maanden ontbreken de berichten. Dienske is niet teruggekeerd. God heeft dezen man, van wien zooveel verwacht werd, weggenomen. Maar Nederland heeft aan hem verplichting. Zijn voorbeeld heeft velen tot daden geroepen. Hij heeft anderen wakker geschud. En hij is zelf vooropgegaan in den strijd. Zoo is hij gevallen. Officier Dienske!

★

Vrouw van den gefusilleerde

Haar wanhoop in de lange nachten
En het verlangen, dat ondraaglijk schrijnt,
De vrijheid, die steeds nader schijnt,
Maar waarop hij niet meer kan wachten.
Want als de vrije vlag weer wordt ontplooid,
Zijn reeds op hem de schoten losgebrand,
Staan naam en vonnis in de krant
Misschien..... en is zijn lichaam in een kuil gegooid.
Het is onnoemelijk groot en zwaar
Om hierin te berusten, Heer.
Zijn dood schijnt enkel willekeur
Van mensen, maar Uw hand stond klaar
Om hem te voeren naar Uw rijk.
Zo is hij moedig heengegaan,
Maar o, de leegte die hier is ontstaan.

Nov. '44.

HENNY A. ZWART.

De kwestie van de bundeling houdt vele leden der redacties in beweging.

De Vrije Stem, het blad van de G.O.I.W. schrijft o.a.:

De G.O.I.W. komt nu voor de vraag te staan of de idieele doelstelling moet worden gehandhaafd, dan wel of men zich accoord kan verklaren met het laten vallen van de idieele doelstelling, zich beperkend tot enkele concrete taken.

De Vrije Stem schrijft dit naar aanleiding van het voorstel der Noordelijke en Oostelijke provincies, welk voorstel overgenomen is door de L.O., de ideële doelstelling te laten vervallen, om op practische grondslagen over te gaan tot individuele bundeling.

Verder schrijft de Vrije Stem in afkeurende zin over het bericht, dat men bezig is de samenstelling der tribunalen te herzien. Zeer terecht merkt men op, dat de illegale werkers hoe langer hoe mer gebruikt worden om advies te geven. De Vrije Stem schrijft letterlijk:

De illegalen worden iederen dag weer bij hun neus genomen!

Men zal natuurlijk een Tribunaalraad instellen, die a d v i e s mag geven.

Wat dat beteekent weten de Oud-Illegale Werkers zoo nu na acht maanden bevrijding wel!

In dien Tribunaalraad mogen dan de leeken zitting nemen!

Maar moeten wij dan blijven toezien en zonder dat men ons hoort, maar over ons laten beslissen en ons met een kluitje in het riet laten sturen? Wij vragen ons dit dagelijks af!

Ook de kwestie van het N.A.C. houdt vele gemoederen in beweging. De Nieuwe Nederlander schrijft:

„Ook thans nog kan deze commissie ons inziens van nut zijn. Zeker wanneer men, naar wij hopen, de oplossing zal zoeken in de richting van een noodparlement. De Nationale Advies Commissie is dan als een voorstadium voor het optreden van het nood-parlement te beschouwen."

„Vrij volk daarentegen wijst dit beslist van de hand". Ook hier dus zeer veel uiteenlopende meningen.

De Staking te Rotterdam vraagt zeer veel plaats in de verschillende dagbladen. Trouw schrijft: Staking is onlogisch, staking is misdadig; deze staking moet gebroken, omdat zij anarchie betekent. En daarom moet het uit zijn. Als het snel kan, goedschiks, en anders kwaadschiks. De Regering moet er niet voor terugschikken, zo nodig maatregelen te nemen tegen de raddraaiers. Ons volk is ermede gediend, dat het de teugels voelt.

De Volkskrant, (Katholiek Dagblad), noemt het ultimatum, waarin gedreigd wordt een landelijke staking te proclameren, een brutaal ultimatum waarmede de Regering desnoods met harde hand moet optreden.

Wie zich niet houdt aan spelregels moet uit het veld worden gestuurd.

De Waarheid daarentegen noemt de staking een lichtend voorbeeld.

Over waardering, die de illegale werkers genieten schrijft de Vrije Stem het volgende:

De menschen, die onder de meest moeilijke omstandigheden een organisatie opbouwden en jarenlang leidden, die duizenden onderduikers een onderdak verschaften en deze regelmatig voorzagen van geld, waarmee maandelijks millioenen gemoeid waren, dat opgehaald en verdeeld moest worden, en van bonnen, die elke periode opnieuw met de revolver in den vuist gestolen en vervolgens bij de menschen aan huis gebracht moesten worden, dat die menschen niet in staat zouden zijn om mee te helpen aan de voedselvoorziening in het Westen? Of moeten de mannen die onder razzia's en vrijwel zonder eenige vervoersmogelijkheid, ja zelfs zonder bewegingsvrijheid, een geheel leger in het geheim bewapenden en oefenden, zooals vooral het laatste half jaar in het Noorden geschiedde, nu maar verder met pensioen gaan of zich hoogstens tevreden stellen met een zeer bescheiden plaatsje in de burgermaatschappij?

Neen, deze personen behooren in de toekomstige maatschappij een vooraanstaande positie te bekleeden en dat niet als belooning, maar omdat zij getoond hebben niet alleen karakter te bezitten, maar ook in de hachelijkste omstandigheden leiding te kunnen geven en te kunnen organiseeren, terwijl de minderen toch in elk geval minstens getoond hebben onder goede leiding goed werk te kunnen verrichten, waarbij dikwijls veel aan eigen inzicht moest worden overgelaten.

„Christofoor" schudt bedenkelijk het hoofd over de wijze waarop sommige persorganen vaak zonder reden officiele instanties becritiseren. Dit blad schrijft letterlijk:

Het is begrijpelijk, dat hooge verontwaardiging snel naar de pen doet grijpen; het is even onbegrijpelijk, dat men, zijn verantwoordelijkheid kennende, zich niet bezint op het feit dat critiek in eerste instantie daar geoefend moet worden, waar deze gunstige uitwerking mogelijk maakt!

Wie eenige genegenheid heeft voor het volk waartusschen hij leeft, en zijn lijden en moeilijkheden kent, weet dat het vertrouwen in het gezag de moeder is van de hoop spoedig uit dezen chaos te geraken naar voorspoed en rust. Wie dit vertrouwen ondermijnt, ondergraaft deze hoopvolle verwachting en bevordert daardoor een afglijden naar een defaitistisch en lustelos volksbestaan!

Ook de Pen-Gun, het blad van het nieuwe Nederlandse leger schrijft in diezelfde geest:

Dat kan nu eenmaal niet anders in dit uitgeplunderde, zoolang gemartelde en gedesorganiseerde land, dat eerst steen voor steen kan worden opgebouwd en slechts voetje voor voetje den weg naar een betere toekomst kan betreden. Laten zij, die thans de voorlichting van ons volk in handen hebben, zich dit steeds voor oogen houden. Laten zij zich steeds afvragen, of de kritiek die zij willen uiten, wel gefundeerd is en of er niet andere wegen te bewandelen zijn, dan het publiceeren van maar al te graag gelezen regelen van afkeuring en veroordeeling.

„Commentaar", het blad van de sectie voorlichting van Mil. Gezag verklaart ons, waarom de ambtenaren van het Mil. Gezag in uniform gestoken zijn en waarom men zo kwistig is met sterren en balken. Het blad schrijft:

Dat het M.G. militair is, vloeit in de eeerste plaats voort uit het feit van den bijzonderen staat van beleg, en in de tweede plaats uit de verhouding tot de Shaef, het geallieerde hoofdkwartier, dat zijn activiteit in het bevrijde gebied het beste kan regelen in samenwerking met een Nederlandsch *militair* apparaat.

En uit deze laatste verhouding komt ook de rangenbouw van het M.G. voort. Het M.G. moet als het ware een spiegelbeeld zijn van de Shaef-organen, waarmee het samenwerkt. De hoofdingenieur of de jurist, die bij het M.G. werkt, zou dat werk ook als tweede luitenant kunnen doen; maar als zijn „opposite number", zijn vis-à-vis in de Shaef Mission to the Netherlands een majoor is, dan dient hij, wil de verhouding niet door militaire formaliteiten bemoeilijkt worden, zelf ook een balk en een ster op zijn kraag te hebben.

De sterrenhemel en de balkenladder van het M.G. zijn slechts een weerkaatsing van die aan den overkant van de tafel.

De Pen-Gun neemt het op voor de oud-strijders van de N.B.S. en schrijft:

Het zijn, in één woord: Geuzen! Grooter compliment kan ik ze niet geven. Maar dat woord verklaart tevens, dat men niet te gauw schrikken moet, wanneer er eens iets raars gebeurt. Wind U maar op, goedmoedige Hollanders, vertel elkaar sterke verhalen over het optreden van deze jongens. Als het een beetje wil, mengt U er ook nog de naam in van hun bevelhebber, Prins Bernhard. Ga Uw gang maar! Alleen verzoek ik U, eraan te denken, dat U daarmede een groot aantal Nederlandsche patriotten buitengewoon boos maakt.

STICHTING 1940-1945

Woensdag 4 Juli 1945 had in Amsterdam de eerste vergadering plaats van het overeenkomstig de nieuwe statuten der Stichting gevormde hoofdbestuur.

Verschillende punten werden besproken, die kunnen leiden tot een zoo goed en snel mogelijke bevordering van het doel, waarvoor de Stichting is opgericht.

Besloten werd o.m. een commissie in het leven te roepen tot vorming en versnelde opleiding van jonge menschen, die tengevolge van den oorlog een achterstand hebben in te halen. Deze commissie zal zich tevens tot taak stellen jonge arbeidskrachten in het bedrijfsleven geplaatst te krijgen. In overleg met de Stichting van den Arbeid zullen besprekingen worden geopend met het departement van sociale zaken.

Benoemd werd ook een commissie tot beheer der financiën en voor het aantrekken van den noodige gelden.

Met bijzondere instemming vermelden wij hier ten slotte nog, dat, op initiatief van Ds. Schokking, de gelegenheid is geboden aan een aantal jonge menschen, die intensief werkzaam zijn geweest in het verzet, waardoor zij lichamelijk en geestelijk verzwakt zijn, deel te nemen aan ontspanningskampen in Zwitserland, Denemarken en Zweden. In deze ontspanningskampen zal de ochtend worden gewijd aan sport. Na een flinke rust zal in de middaguren een voordracht worden gehouden over een of ander belangrijk onderwerp op verschillend gebied. Des avonds zal onder leiding van den voordrachtgever over hetgeen besproken is onderling van gedachten worden gewisseld.

Uiteraard zal ook van het natuurschoon in de omgeving worden genoten en zullen excursies worden gehouden naar musea, groote bedrijven e.d.

De kosten aan dit verblijf in het buitenland bedragen *f* 70.— per persoon. Voor zoover deze kosten niet door de gegadigden zelf kunnen worden gedragen, neemt de Stichting deze voor haar rekening. Met het oog hierop werd door haar een voorschot verleent van *f* 50.000.—.

Zij die aan deze ontspanningskampen wenschen deel te nemen worden verzocht liefst via het Medisch contact aan ons Centraal Bureau hiervan kennis te geven.

Met nadruk verzoeken wij onze medewerkers hierop de aandacht van belanghebbenden te vestigen.

Het vertrek van de ontspanningskampen is bepaald op 1 Augustus e.a.

N.

KORTE BERICHTEN

1. Nederlandse gevangenen door hun illegaal werk in concentratiekampen of dergelijke opgesloten, komen in aanmerking voor extra levensmiddelen. Zo spoedig mogelijk inzenden aan ons bureau: naam, voornaam, geboortedatum, geboorteplaats, tegenwoordig adres, datum en plaats van arrestatie, in welke kampen of gevangenissen men gezeten heeft en datum van terugkeer in Nederland.

2. Door de Stichting Herstellingsoorden voor Oud-illegale werkers is Huize Sarepta te Haarlem in gebruik genomen. Illegale strijders, die lichamelijk of geestelijk ongesteld raakten, kunnen daarin opgenomen worden. Opgave aan ons bureau.

3. De G.A.C. is voornemens een grote uitgave te doen publiceren over het ondergrondse werk gedurende de bezettingsjaren. Allen, die voornemens zijn een boek of brochure in die geest uit te geven worden verzocht zich te voren in verbinding te stellen met de G.A.C. Heerengracht 507, te Amsterdam.

4. De G.A.C. zou zo spoedig mogelijk willen weten, op welke plaatsen en wanneer Nederlanders door den vijand zijn terecht gesteld. Gaarne nadere bijzonderheden. Gegevens ten spoedigste aan het bureau der G.A.C., Heerengracht 507, Amsterdam.

5. De Minister van Financiën heeft toegestaan onderduikers tegemoet te komen bij hun financiële moeilijkheden, als gevolg van het onderduiken. Men informere bij de belastingambtenaren.

6. Voor de kinderhuizen van oorlogspleegkinderen worden verzocht: opvoedsters, huishoudelijke hulpen, verpleegsters. Schriftelijke aanmeldingen aan sectie 13a M.G., Gebouw Atlanta, Amsterdam.

Dit is misschien iets voor onze medewerksters. Men zorge **voor** een aanbeveling van provinciaal- of districtshoofd.

C. B.

Wie geeft inlichtingen ?

123. Cornelis Johannes Daniel van Gulick, geb. 28-5-14. 14-4-44 via Frankrijk naar Angeland. Laatste bericht van „Tante Loulou" uit Parijs.
124. Wilhelmus Bincke, geb. 26-3-93. Woonplaats Wormer, Dorpsstraat 40a. Gearr. 16-5-44. Arrestatie staat in verband met P. Kramer (zie nr. 125). Naar Oranienburg vervoerd. Volgens Pol. Keizer uit de Koog, aldaar nog op 5-4-45 gezien.
125. Paulus Kramer, geb. 22-12-96. Woonplaats Wormer, Gasplein 6. Gearr. 21-1-44. Door een zekere Verkerk verraden. Vught. „Dolle Dinsdag" naar Oranienburg. Vermoedelijk in een Ziekenhuis te Hagenau of Hagenow.
126. Mr. Gerrit Ruys, wonende te Bussum, notaris te Amsterdam, geb. 2-7-88. 15-3-45 van Amersfoort naar Neuengamme. Waarschijnlijk aldaar nog gezien op 28 Maart.
127. Jan Walda, wonende te Hilversum. Geb. 28-12-93. 15-3-45 van Amersfoort naar Neuengamme.
128. Jan van Dam van Polanen, geb. 9 Maart 08. Wonende te Amsterdam. 15-3-45 van Amersfoort naar Neuengamme. Laatste berichten d.d. 28-3-45.
129. Theo Gysinck. Wonende te Amsterdam. Blok II, nr. 15029 te Amersfoort. Geb. 8-1-02. 15-3-45 van Amersfoort naar Neuengamme. Vandaar naar Sandborstel bij Bremen Vorden. Einde April aldaar nog gesignaleerd.
130. Rein de Vries, Bussum, geb. 5-10-00. 17-11-44 van Oranienburg naar Neuengamme. Gev. nr. 8400.
131. Willem Zwaneveld, geb. 12-12-22 (schuilnaam: Willem Bakker). Gearr. 16-6-44 te Amsterdam. Op 17-6-44 naar Haagsche Veer. Op 23-6-44 naar Amersfoort. 30-6-44 naar Rotterdam. 14-7-44 naar Amersfoort (Blok 8 nr. 367). Begin Sept. 44 naar Duitschland getransporteerd.
132. Simon Lindhout te Tholen, gemeente Amtenaar. Ondergedoken te Nieuwendijk (Biesbosch). Met 300 à 400 andere door SS gevangen bij Vught. Schuilnaam Simon Schot. In Juni 1944 vermoedelijk naar Amersfoort.
133. Douwe Oppewal, agent van Politie te Groningen. Begin Sept. 44 van Vught naar Oranienburg. Begin Febr. 45 naar Bergen-Belsen.
134. Loe Franzen. Begin April j.l. van gevangenis te Hameln a/d Weser naar Esscherhausen.
135. Siert Kooi, geb. 14-7-01 te Wilnis. Begin Sept. van Vught naar Oranienburg. Waarschijnlijk eind Sept. of begin Oct. naar buitencommando.
136. Cornelis Keizer. Barendrecht, geb. 22-8-90 te Rotterdam. 8-6-44 gearr. en 17-6-44 overgebracht naar Vught. Kampnr. 10419; blok 8a. 7 Sept. naar Duitschland. 9-12-44 gezien in Versen.
137. Jacob van der Linden. Barendrecht, geb. 27-3-20 te Barendrecht. 6-6-44 gearr. Amersfoot, kampnr. 2040. Vandaar naar Duitschland.
138. Marinus Maasdam, Barendrecht, geb. 17-1-88 te Westmaa. 8-6-44 gearr. 17-6-44 naar Vught; kampnummer 10423, blok 17. 7-9-44 naar Oranienburg-Sachsenhausen.
139. Bastiaan Moekestorm, Barendrecht, geb. 29-11-13 te Barendrecht. 8-6-44 gearr. 17-6-44 naar Vught. Kampnr. 10420 blok 18a. 8-9-44 naar Duitschland.
140. Jan Veldhoen, Barendrecht, geb. 31-5-94 te Barendrecht. 6-6-44 gearr. 19-7-44 naar Vught. Kampnummer H 10631 blok 19b. Laatst gezien 14-10-44 te Oranienburg.
141. Henk Dienske. (Vught-Germersdorf (Sachsenhausen) Oranienburg) — Neuengamme. Volgens berichten overleden op 16-2-45 te Helmstadt. Inlichtingen s.v.p. alleen over de periode Oct. 44—Febr. 45.
142. Bram Liesveld geb. 15-12-18 te Rotterdam. Op 5-9-44 van Vught naar Sachsenhausen. 15-9-44 van Sachsenhausen naar Rathenau. 8-4-45 van Rathenau naar Sachsenhausen en wegens angina aldaar in het Ziekenhuis.
143. Dirk van den Broek, geb. 4-7-22, Amsterdam. Bij Muiderpoortstation opgepakt op 23-9-44. 29 Aug. naar Amersfoort. 3 Sept. uit Amersfoort nog bericht (gev.nr. 6168, Blok 9). Waarschijnlijk doorgevoerd naar Duitschland.
144. A. G. Broekhuizen, 58 jr, wonende Orchideestr. 32, Den Haag. Tot pl.m. 30 Maart 45 in Neuengamme. Gearr. in Dec. 44 te Rijswijk.
145. Oene Steenbeek, pl.m. 30 jaar. Adj. inspecteur C.D.K. Gearr. met Verhagen van C.D.K. te Zwolle.
146. Max Friedrich Heilmann, geb. 26-9-88. Gearr. 6-3-44. Laatste bericht uit Westerbork.
147. Drs. Eugine Louis Heilmann, geb. 31-3-1914. Laatste bericht uit Vught Juni 44.
148. Frits Heilmann, geb. 17-4-22. Gearr. 6-3-44. Laatste bericht uit Westerbork in April 1944.
149. Piet van Lingen, geb. 9-6-19 te Amsterdam, wonende te Amsterdam. Op 9 Dec. 44 te Amsterdam gearr. Op 6 Maart 45 naar Amersfoort overgebracht en vermoedelijk op 14 Maart 1945 getransporteerd naar Neuengamme.
150. Hoogendoorn, Alfred Edgar, geb. 25-4-25 te Madioen (N.O.I.) wonende Prof. Lorentzlaan 167, Zeist. Gevangen genomen 22-8-44, gev. nr. in Sachenhausen 100706. Begin Febr. 45 overgebracht naar Bergen Belsen.
151. Schep Jan, geb. 18-11-98, wonende Krullelaan 8, Zeist. Te Lekkerkerk gearr. op 15-8-44. In Sept. gesignaleerd in Sachenhausen en in Febr. in Sachenhausen.
152. Elskamp, Antonius Gerardus Johannes, geb. 22-4-95, wonende Panweg 10, Zeist. Gearr. op 3-7-44. Is het laatste gezien in Sachenhausen in Oct. 44.
153. Viola Frans, geb. 3-7-18, gearr. 26-8-44. Gebracht naar Neu-Brandenburg en 3 Febr. naar Bergen Belsen.
154. Van Reenen, Johannes Christiaan, geb. 4-3-82. Gearr. op 12-4-44. Laatst 3 Febr. gesignaleerd in Sachenhausen.
155. De Mildt, Karel, geb. 9-8-19. Gearr. 6-7-44 in Amsterdam. 't Laatst gesignaleerd in Sachenhausen. 3 Febr. naar Bergen Belsen.
156. Schmidt, Willem, geb. 19-11-21. Gearr. 15-11-43 in België. 19 Febr. 44 te Brussel ter dood veroordeeld, 3 Maart 44 overgebracht naar Duitschland. 12 Sept. 44 nog in leven.
157. De Graaf, Jacob, geb. 11-8-11, wonende Parklaan 4, Zeist. Advocaat en Proc. Gearr. 2-6-44. Laatst gesignaleerd in kamp Sachenhausen Oct. 44.
158. Luitzen v. d. Wey, geb. 29-10-05 te Wanswerd (Fr.). Adres: Dollardstraat 58. Gearr. 2 Juni 44. Overgebracht naar Gansstraat Utrecht, daarna 26-7 Vught. Midden Aug. naar Venlo en vandaar naar Oranienburg in September. In October bericht ontvangen, dat hij in Sachenhausen ziek lag.
159. Jaap de Graaf, Meester in de Rechten, wonende Arnhemscheweg, Amersfoort. Zelfde gegevens als nr. 158.
160. Sara Strykowski, geb. 8-10-30. Laatste bericht uit Friesland. Is via Mevr. Stahl, Albrecht Dürerstr. 4a, Amsterdam doorgegeven aan Mevr. Philips in Asd. Mevr. Philips werkte vermoedelijk samen met groep studenten.
161. Jacob Bromet, geb. 2-1-81, wonende Hoevestr. 25b, Rotterdam. Gearr. 23-4-42.
162. Eva Bromet-v. d. Bal, geb. 6-7-86, Hoevestr. 25 B, Rotterdam. Gearr. 23-4-42.
163. Corry Bromet, geb. 19-1-19, Claes de Vrieslaan, als verpleegster in het Isr. Oudenliedengesticht, Rotterdam. Gearr. 20-3-42.
164. C. C. Oosterling (schuilnaam) Hendriks. In Vught (schuilnaam) Noordeling. Geb. 26-4-92. Gearr. 10-7-44 in de Trompstraat, Den Haag. Te herkennen· zwart haar, lidteken in de nek links. Vratje boven rechteroog. Is volgens niet officiële berichten tussen 30 Aug. en 5 Sept. gefusoleerd in Vught.
165. Ds. M. Geertsema, geb. 14-12-04, Ger. Pred. te Dwingeloo. 16-1-45 uit gevangenis te Assen met 25 andere overgebracht naar Kamp Neuengamme. Nadien niets vernomen.
166. Barend Jan Aalders (Jan), geb. 11-8-01. Wonende: Warnsveld, Nieuweweg 4. Midden Aug. 44 naar Vught. Waarschijnlijk 6 Sept. naar Sachenhausen. Daarna gewerkt hebbende op de Heinkelfabrieken. Illegaal werker.
167. Arnoldus van Daal (Ard), geb. 30-8-12. Mr. in de Rechten. Pl. comm. N.B.S. te Boskoop onder de naam Landman. Gearr. 19-12-44 te Boskoop. 19-12 tot 6-3-45 Oranje Hotel, Scheveningen. 6-3 tot 15-3-45 Amersfoort. Daarna waarschijnlijk Neuengamme.
168. Wessel Pothof, geb. 28-6-20. 22-8-44 aangeschoten en opgepakt. 25-8-44 Vught. Daarna spoorloos.
169. Aart v. Steenbergen, geb. 22-11-19. Begin Febr. van Amersfoort naar vermoedelijk Neuengamme of Wöbelin.
170. Pieter Johannes Loyens, geb. 9 Sept. 15. 10 Sept. 44 gearr. in Asd. Gebracht naar Pieter Aertzstraat.
171. Gerrit Nijhof, geb. 21-8-22. 9-10 van Amersfoort naar Neuengamme bij Hamburg.
172. Jacobus Marcus v. d. Kreeke, geb. 1-3-20, Wophaartsdijk. Ned. Herv. verpleger. Donker uiterlijk. Waarschijnlijk gekleed in bruin manchester.
173. Fokke Jacob Dijkstra, geb. 25 Jan. 27. Wonende Postweg 35, Barneveld. P.B. nr. 11234. Gearr. 15-12-44. Van Apeldoorn naar Amersfoort. 19-12-44 naar Neuengamme 2-2-45. Waarschijnlijk kamp bij Wöbelin.
174. Hendrik Berend van de Poel, geb. 29-11-21. 11-10-44 naar Neuengamme vanuit Putten. Maart 1945 aldaar nog aanwezig.
175. Dirk de Haan, geb. Aug. 24. 1-10-44 te Putten gearr. Overgebracht naar Neuengamme bij Hamburg.
176. Joop Noordman (Theo de Bruin). Gearr. Juli 44. Sept. 44 naar Duitschland via Amersfoort. Niets meer gehoord.

UIT EIGEN KRING:

Alphen aan den Rijn

Op 3 Juli 1945 hield de afdeling der L.O. een herdenkingssamenkomst in de Nederlands Hervormde Kerk. Ruim 1500 bezoekers woonden de vergadering bij.

De bijeenkomst werd geleid door den vroegeren districtsleider van de Rijnstreek: Mr. A. J. Meyer; deze vertelde het een en ander van de geschiedenis der L.O. in Alphen en omstreken.

Aanvankelijk bestond er een afspraak tussen Alphen en Kampen om de adspirant-onderduikers tegen elkaar uit te wisselen, eerst later ontstond een landelijk verband.

Uiteengezet werd hoe de bonkaarten, de p.b.'s enz. werden verkregen. Ook werd gememoreerd de overval op de Alphense Bank om de daar opgeslagen bonkaarten te „kraken".

Daarna werden de gevallen plaatselijke L.O.-medewerkers herdacht:

De Heer J. W. Hoornenburg, Hoofd van de Oranjeschool, die in de bezettingstijd de vraagbaak is geweest van velen.

De Heer Jac. Groeneveld, directeur van het Distributiekantoor, op wien wij nimmer tevergeefs een beroep deden om bonkaarten af te geven.

De Heer Z. de Korte, Deken van de R.K. Kerk, die via een fonds voor bijzondere noden velen heeft geholpen.

De Heer S. Kooi, o.m. ons contact met het distributiekantoor en de Heer W. G. van Wijk, een der organisatoren van het onderdistrict Alphen en een der meest ijverige werkers der L.O.

De Alphense afdeling is wel één der zwaarst getroffenen in het land. God trooste de nabestaanden; Hij alleen kan troosten als een Vader.

Vervolgens spraken Pater Bleys en Ds. Slomp over de geestelijke achtergrond van het verzet. Beiden wezen erop, dat wij niet uit sensatie ten strijde zijn getrokken, neen het was in de eerste plaats een diepgevoeld beginsel waarom wij tegen het heidense Nationaal-Socialisme en voor het behoud van de Christelijke waarden van ons volk de strijd hebben gestreden.

Zulks werd geïllustreerd aan de hand van enige gebeurtenissen uit de bezettingstijd, o.m. werd genoemd de overval op de Koepel in Arnhem toen Frits werd bevrijd.

Ter afwisseling declameerde de Heer Scholten uit Nieuwkoop enige gedachten uit de verzetspoëzie en werden diverse vaderlandse liederen gezongen.

De collecte voor de Stichting 1940—1945 bracht bijna ƒ 2500.— op. De zeer geslaagde vergadering werd met dankgebed gesloten door Pater Bleys.

Help ze aan werk!

Ex-onderduiker, 24 jaar, Ned. Herv., biedt zich aan voor alle mogelijke werkzaamheden. Buiten de stad geen bezwaar. Liefst zo spoedig mogelijk. Brieven onder nr. 15 van dit blad.

Net persoon, 42 jaar, ex-onderduiker, zoekt administratief werk. Verlangd salaris pl.m. ƒ 30.— per week. Brieven onder nr. 16 van dit blad.

Chauffeur, 36 jaar, ex-onderduiker, zoekt hem passende werkkring. Eventueel ook voor andere werkzaamheden. Brieven onder nr. 17 van dit blad.

Flinke jongeman, 27 jaar oud, in het bezit van diploma 2-jarige landbouw-wintercursus en groot liefhebber van tuinieren, zoekt plaats als verzorger van gemeenteparken of -plantsoenen. Is sedert oprichting lid der N.B.S. Br. onder nr. 18.

Verzekeringsmaatschappij vraagt voor omgeving Zaanstreek, Haarlem en Gooi: inspecteurs, enigszins met het vak op de hoogte. Salaris ƒ 40.— per week plus provisie. Na 3 maanden salaris op vaste bases. Br. onder nr. 19.

Jan Sprey en Henny A. Zwart

geven, met grooten dank aan den Heere, mede namens wederzijdsche ouders, kennis van hun voorgenomen huwelijk, waarvan de voltrekking D.V. plaats zal hebben op Donderdag 19 Juli a.s.

Kerkelijke bevestiging door den Weleerw. Heer Ds. J. Blauw, in de Geref. Zuider kerk te Ede, des namiddags 2 uur.

Ede, Kamperfoelielaan 5)
Maanderweg 40) Juli 1945

Receptie: Zaterdag 14 Juli van 3.30—5 uur en van 7.30—9.30, Maanderweg 40.

Toek. adres: Burgemeester Prinslaan 49, Ede

Het droeve bericht, dat ons reeds eerder bereikte, werd ons bevestigd, dat onze lieve Vrouw en Moeder,

Mevrouw

Helena Theodora Kuipers

geb. Rietberg

in het Frauenstraflager „Ravensbrück" tussen Kerstmis en Nieuwjaar is overleden.

Zij gaf haar leven voor haar Vaderland. Onze troost is, dat zij zich in Christus geborgen wist.

P. H. KUIPERS
CLARA — EDDY
PIET — HELMER
HELEEN

Winterswijk, 1 Juli 1945
Willinkstraat 8

Liever geen bezoek.